

ВІДДАНІСТЬ ПРИСЯЗІ ТА УКРАЇНСЬКИМ ОСВІТНІМ ТРАДИЦІЯМ: ДОНЕЦЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ ВІДЗНАЧАЄ 55-РІЧЧЯ ЗАСНУВАННЯ

Становлення професіонала-юриста – основне завдання освітянської діяльності юридичного вишу – процес складний та багатоаспектний.

Підготовка висококваліфікованих юристів-правознавців, у тому числі і для системи МВС України, – кропітка праця, яка ось уже впродовж 55 років є пріоритетним напрямом роботи Донецького юридичного інституту МВС України. Історія, традиції, наукові та освітянські досягнення вишу забезпечили йому статус вагомого осередка юридичної освіти в Україні.

Історія навчального закладу починається з 1961 року, коли педагогічний склад та курсанти Вищої школи МВС Української РСР були переведені для продовження служби та навчання у засновану Донецьку спеціальну середню школу міліції, і продовжується в буремному сьогодні в м. Кривий Ріг, що на Дніпропетровщині.

За сухою та стислою хронологією стоять долі десятків тисяч людей, життя яких пов'язане з Донецьким юридичним інститутом. Дороговказом для кожного був девіз «Закон, обов'язок, людяність, честь!». Ці слова також окреслюють визначальний принцип роботи всіх керівників, які очолювали навчальний заклад у різні роки.

Першим керівником школи міліції було призначено гвардії полковника внутрішньої служби **Чекіна Василя Артемовича**. Учасник Великої Вітчизняної війни, досвідчений педагог, професійний військовий Василь Артемович швидко сформував кваліфікований педагогічний, офіцерський колектив, організував навчально-виховний процес, будівництво і переобладнання корпусів.

З 1964 до 1977 року Донецьку спеціальну очолював полковник міліції **Іван Григорович Світич**. Під його керівництвом фактично розпочалося становлення навчального закладу, зокрема будівництво шкільного містечка, яке до горезвісних подій 1914 року було основною базою Донецького юридичного інституту.

У 1977 році начальником школи було призначено полковника міліції **Володимира Івановича Муравйова**. За 12 років його керівництва у ДССШМ пройшли підготовку тисячі гідних солдатів правопорядку, і не лише для нашої країни, а й для країн Азії та Африки.

З 1989 до 2003 року навчальний заклад очолював генерал-лейтенант міліції **Юрій Леонтійович Титаренко**. У березні 1992 року Донецьку спеціальну середню школу міліції було реорганізовано в Донецьке училище міліції МВС України, а 8 лютого 1993 року на базі Донецького відділення заочного навчання Української академії внутрішніх справ та Донецького училища міліції при Донецькому державному університеті було створено Донецький інститут внутрішніх справ (ДІВС). Дуже скоро ця абревіатура стала званою не лише в системі відомчої освіти, а й на всьому освітньому просторі України і незабаром за кордоном.

З 2003 року ВНЗ очолює **Віктор Бесчастний**, професор заслужений юрист України. Навчальний заклад продовжує динамічно розвиватися за пріоритетними для ефективного навчального процесу напрямками, зміцнюючи свій науковий потенціал. З урахуванням інноваційних підходів розширюється і вдосконалюється його ма-

---

теріально-технічна база: розбудовуються навчальні корпуси, аудиторії обладнуються новітніми технічними засобами. Змінюється формат бібліотеки: з'явилися нові просторі приміщення читальних залів та абонементів із зручними сучасними меблями, комп'ютерні зали, точка доступу Wi-Fi, електронна та on-line бібліотеки тощо. Бібліотечні фонди наповнюються літературою, розмаїтою за змістом та тематичним спрямуванням. Вони нараховують більше як 160 тисяч примірників багатьма мовами світу, серед яких наявні раритети, книги відомих науковців, наукові роботи провідних юристів не лише України, а й світу.

Поступово інститут розростається в потужний науково-навчальний центр. Період з 2008 до 2009 рр. відзначається створенням науково-дослідних лабораторій з проблем дослідження нормативно-правового забезпечення безпеки дорожнього руху, з проблем боротьби з правопорушеннями у сфері господарських і транспортних правовідносин, а також з проблем організації охорони громадського порядку та діяльності дільничних інспекторів міліції. Значна увага приділялась якісному складу професорсько-викладацьких кадрів: створюються всі необхідні умови для написання і захисту дисертацій, для розвитку творчого потенціалу молодих науковців. А з 2013 року вперше в історії інституті почала функціонувати спеціалізована вчена рада із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. У 2003 році на базі Донецького юридичного інституту було створено Центр психотренінгових технологій на підставі спільної роботи та вивчення досвіду поліції Баварії (Німеччина), єдиний в системі Міністерства внутрішніх справ України.

З метою використання міжнародного досвіду у сфері наукової та навчальної діяльності встановлюються контакти із закордонними навчальними закладами та правоохоронними органами. Найбільш плідною є співпраця з поліцією Баварії, яка триває більше 20 років і продовжується

сьогодні. Ця співпраця здійснюється за підтримки Фонду Ганса Зайделя. Крім цього, Донецький юридичний інститут пишається творчими зв'язками з 18 навчальними закладами та 2 правоохоронними органами 13 держав, зокрема, Німеччини, Чехії, Румунії, Китаю, Білорусі, Молдови, Казахстану, Естонії, Вірменії, Азербайджану, Грузії, Таджикистану тощо. Також розглядається можливість укладання угод про співробітництво з Вищою школою поліції м. Щитно (Польща), Національною академією поліції Туреччини, Академією поліції Узбекистану, Державним університетом фізичного виховання та спорту Республіки Молдова. У рамках міжнародної співпраці відбувається організація та проведення міжнародних конференцій та круглих столів, тренінгів, лекцій, обмін делегаціями тощо. Важливим етапом в житті Донецького юридичного інституту стала підготовка до забезпечення громадської безпеки та громадського порядку під час проведення Євро-2012. Викладачі вишу брали активну участь у методичному забезпеченні та проведенні занять з мовної підготовки для працівників практичних органів та курсантів. Спільно із зарубіжними колегами проводились наукові конференції та тренінги, що дозволило акумулювати міжнародний досвід щодо забезпечення громадського порядку під час проведення масових спортивних заходів. Слід зазначити, що в роботі міжнародної науково-практичної конференції «Забезпечення охорони громадського порядку і безпеки під час проведення матчів чемпіонату Європи 2012 року з футболу» взяв особисту участь Державний міністр внутрішніх справ Баварії, другий заступник прем'єр-міністра Баварії Йоахім Геррманн.

Поряд із теоретичною значна увага приділяється й фізичній підготовці майбутніх правоохоронців Курсанти та студенти інституту масово залучаються до спортивно-фізкультурного руху, проведення спортивних свят, військово-патріотичних естафет та інших загальноінститутських заходів з нагоди знаменних дат і подій. З 2003 року було започатковано відомчі змагання – Спартакіаду серед вищих навчальних закладів системи МВС України з професійно-

прикладних видів спорту. За кілька років планоїрної та цілеспрямованої роботи керівництва Донецький юридичний інститут став одним з лідерів Спартакіади, і починаючи з 2009 року не покидав чільну трійку призерів, демонструючи високі спортивні результати.

Одне із важливих завдань вищої освіти – формування активної творчої особистості. Випробувати себе як журналісти і практично застосувати набуті знання студенти і курсанти мали змогу в газеті «Довіра юридичній істині», яка почала виходити з 2007 року. А для обдарованих поетичним талантом, яких виявилось в інституті досить багато, було започатковано щорічне видання збірки «Рими в погонах».

Наполеглива плідна праця колективу ВНЗ не залишилась не поміченою вищим керівництвом держави і в 2011 році з нагоди 50-річчя від дня заснування йому було вручено Почесну грамоту за значний внесок у розвиток освіти і науки, підготовку висококваліфікованих фахівців для органів внутрішніх справ від Кабінету Міністрів України, а також нагороджено 11 працівників інституту.

Станом на 2014 рік Донецький юридичний інститут МВС України посів вагоме місце в освітньому просторі України. У його стінах готувалися фахівці різних кваліфікаційних рівнів на факультетах кримінальної міліції, міліції громадського порядку та профілактики імені М. О. Безкоровайного, слідчо-криміналістичному, підготовки працівників підрозділів ДАІ, заочного та дистанційного навчання працівників ОВС, права. З 2008 року було розпочато набір до магістратури.

Та у 2014 році в Україну прийшла біда – буремні події на Сході, які принесли складні випробування для всіх жителів регіону. У липні озброєні люди із незаконних збройних формувань захопили інститут. Незважаючи на загрози з їхнього боку і небезпеку, більша частина колективу залишилась вірною присязі і Батьківщині. Тоді ж МВС прийняло рішення про передислокацію вищу до м. Маріуполя, а в жовтні 2014 – до м. Кривого Рогу. Навчальні корпуси, матеріально-технічне обладнання та й жит-

ло працівників залишилися в окупованому Донецьку. Та збереглося найцінніше – згуртований колектив однопумців, відданих своїй справі, інституту, освітянським та науковим традиціям України та вірних присязі, яку свого часу вони склали на вірність Батьківщині.

Колись Стів Джобс сказав: «Зроби крок, і дорога з'явиться сама собою». Так крок за кроком колектив інституту працює над збереженням і примноженням свого потенціалу. Завдяки спільним зусиллям всіх працівників, у тому числі і професорсько-викладацького складу, було відремонтовано будівлю навчального корпусу на вул. Революційній, 21, де 1 вересня 2015 року в затишних, світлих, просторих аудиторіях розпочалися перші заняття. Якісно проведена вступна кампанія стала запорукою успішного набору студентів на 2015 – 2016 навчальний рік: на різні форми навчання було зараховано близько 500 осіб за державним замовленням та за кошти фізичних та юридичних осіб. Okремо слід наголосити, що незважаючи на складні умови, було здійснено набір не лише на заочну, а й на денну форму навчання (студенти та магістранти I-их курсів). Разом з тим в інституті продовжують навчатися студенти старших курсів, які виїхали з окупованих територій. А навесні 2015 року відбулися урочисті вручення дипломів про здобуття вищої юридичної освіти випускникам магістратури; слухачам заочної та дистанційної форми навчання працівникам ОВС; студентам заочної форми навчання.

Цього року також уже відбувся випуск магістрів, а нині триває державна атестація спеціалістів та бакалаврів різних форм навчання.

Продовжуючи свою роботу в м. Кривий Ріг, Донецький юридичний інститут все ж таки в більшій мірі орієнтується на свій рідний Донецький та Луганський регіони, тому наразі ведеться робота щодо забезпечення навчального процесу в м. Маріуполі та м. Слов'янську.

Маючи багатий педагогічний досвід і численні методичні напрацювання, професорсько-викладацький склад інституту проводить навчальні заняття з використан-

---

ням новітніх технологій навчання у вищій школі, елементів тренінгових технологій, враховуючи при цьому психолого-емоційні особливості студентського колективу. Варто також зазначити, що більшість навчальних занять характеризується високим рівнем емпатійності у системі взаємин «викладач-студентський колектив». Саме такий підхід є невід'ємним чинником становлення майбутніх юристів, адже процес розуміння емоційного стану іншого створює позитивні міжособистісні відносини, дає можливість спілкуватися, сприяє гнучкості мислення і продукуванню оригінальних ідей. Адже, як стверджував французький вчений-соціолог Е. Дюркгейм: «...студент-правознавець не повинен обмежуватися тлумаченням юридичних текстів. Якщо насправді він проводить увесь свій час у коментуванні текстів, і тому щодо кожного закону його єдина турбота – намагатися вгадати, який міг бути намір законодавця, у нього виробляється звичка бачити єдине джерело права у волі законодавця. А це означає сприймати букву за дух, видимість за реальність. Право утворюється з глибин суспільства, а законодавець лише освячує процес, який відбувався без нього».

Подальший розвиток начального закладу відповідно до сучасних вимог Міністерства освіти і науки, Міністерства внутрішніх справ України, спрямований на підготовку до набору майбутніх працівників Національної поліції на денну та заочну форми навчання, ставить завдання розширення наявної навчальної бази Донецького юридичного інституту і створення всіх необхідних умов для здійснення ефективного навчального процесу.

Так, завдяки підтримці Криворізької міської ради та МВС України ДЮІ отримав у розпорядження цілісний навчальний комплекс. Будівля загальноосвітнього навчального закладу має значний потенціал: численні аудиторії, гуртожиток для майбутніх курсантів, їдальню, спортивні зали та майданчики, тир. Навчальні аудиторії площею більше як 2 тис. кв.м та прилегла територія, що складає 6 га, потребують комплексного облаштування та систематичного догляду. І цю роботу вже розпочато.

Планується, що зазначений навчальний комплекс відкриє свої двері для курсантів Національної поліції України, які будуть зараховані на денну форму навчання, вже з 1 вересня 2016 року.

Чим менше людина опікується побутовими проблемами, тим більше вона має часу для творчості і духовного вдосконалення, тому одним із найважливіших напрямів роботи керівництва інституту є вирішення соціально-побутових проблем співробітників, студентів та слухачів. Як гуртожиток для викладачів облаштовано 5-й поверх головного корпусу інституту на вул. Революційній, буд. 21. Наразі тривають ремонтні роботи на 2-му поверсі грутожитку (який знаходиться у комунальній власності міста, але 2-ий його поверх віддано вишу в оренду) на вул. Революційній, буд. 23, який буде використовуватись для проживання студентів та слухачів.

Керівництвом інституту та колективом навчального закладу здійснюються всі можливі заходи щодо створення повноцінних, комфортних умов для матеріально-технічного забезпечення освітньої діяльності. Пріоритетне значення в цьому напрямі приділяється відновленню бібліотеки, яке розпочалося в березні 2015 року й триває сьогодні. Адже всі розуміють, що хто навчається без книги, той черпає воду решетом. Оскільки наявною залишилась лише електронна бібліотека, а весь фактичний бібліотечний фонд було втрачено, його довелося створювати «з нуля», і нині завдяки підтримці керівництва та колег з вишів України, міжнародних установ та благодійних організацій він налічує більше 20 тисяч примірників.

На сьогодні загальна бібліотека – це велике світле приміщення, яке має два окремі входи, просторі читальні зали, абонемент, книгосховище тощо. Сучасно обладнаний абонемент з ранку і до вечірньої пори є найбільш людним місцем в інституті. Ідуть до нього студенти і викладачі, щоб як із свіжого і невичерпного джерела, черпати силу знань, натхнення й енергію творчості.

Протягом року неоціненну допомогу бібліотеці надали численні навчальні заклади: Національний юридичний університет

ім. Ярослава Мудрого, Національна академія внутрішніх справ, Харківський національний університет внутрішніх справ, Львівський державний університет внутрішніх справ, Одеський державний університет внутрішніх справ, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Київський національний університет ім. Т. Шевченка, Запорізький національний університет тощо.

На заклик допомогти у створенні бібліотеки відгукнулося стільки небайдужих людей, що всіх неможливо перерахувати. Колектив інституту висловлює щире вдячність усім, хто долучився до цієї благородної справи.

У поповненні бібліотечних фондів взяли участь колишні випускники інституту – Ткаченко Володимир, нині ректор Нікопольського економічного університету; Петров Євген, нині професор кафедри юридичного інституту Національної авіаційного університету доктор юридичних наук, професор; Ісмайлов Карен, нині завідувач кафедри в Одеському державному університеті внутрішніх справ; Коллер Юрій, нині старший науковий співробітник Державного науково-дослідного інституту МВС України; Фадеєв Олександр, нині помічник почесного консула Республіки Албанія у м. Харкові та ін. З особливою теплотою в стінах інституту згадують ім'я Ганни Терятник, нині завідувача кафедри Одеського державного університету внутрішніх справ, яка є автором гімну – одного із головних атрибутів Донецького юридичного інституту:

*Живи та слався, юридичний інститут,
Під прапором твоїм навчаємось ми тут,
Шляхами мужності веди нас у життя
За справедливість, за щасливе майбуття.
Живи та слався, інститут!*

Про це особливо приємно згадувати, адже престиж і славу навчальному закладу здобувають саме його випускники.

Серед професорсько-викладацького складу Донецького юридичного інституту є також багато тих, хто в ньому навчався і пов'язав все своє життя з Alma-mater. Це проректор інституту підполковник поліції Мозуляка Олексій Олександрович, началь-

ник навчально-методичного відділу Лоц Лариса Борисівна, завідувачі кафедр Михайлов Руслан Іванович, Волобуєва Олена Олексіївна, Іванов Іван Володимирович, начальник відділу організації наукової роботи Назимко Єгор Сергійович та ін. У далекому 1996 році курсантами вишу були Комісаров Микола Леонідович та Комісарова Наталя Олександрівна, які в його стінах зустріли своє кохання і створили дружню сім'ю, ділячи навіл радощі і смутки, успіхи і випробування. Нині вони – доценти кафедри кримінально-правових дисциплін та судових експертиз.

Керівництво інституту докладає максимальних зусиль для розвитку наукової роботи у виші: у 2015 році наші колеги Одерій Олексій Володимирович та Зозуля Євген Вікторович захистили дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук. Слід наголосити, що в 2016 році заплановано захистити ще чотирьох докторських дисертацій.

Всі умови створюються і для творчого зростання молодих науковців. У 2012 році до аспірантури інституту вступила Давидова Дар'я Вікторівна, у 2015 – захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук і наразі обіймає посаду Вченого секретаря секретаріату Вченої Ради інституту. А начальника відділу організації наукової роботи Назимка Єгора Сергійовича, у 2015 році було визнано одним з кращих авторів загальнонаціональної правової газети «Юридичний вісник України».

Незважаючи на складні умови, інститут активно продовжує підготовку ад'юнктів. А цьогогоріч в аспірантурі вишу відкрито третю наукову спеціальність – теорія та історія держави та права; історія політичних та правових учень.

Інститут активно бере участь у загальнодержавному процесі реформування правоохоронних органів. Для підготовки майбутніх офіцерів Нової патрульної поліції як інструктори, зокрема із тактичної підготовки, з першого дня залучено доцента кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Івлєва Олександра Михайловича та викладача цієї ж кафедри Сасіка Артура Сергійовича.

Реформа правоохоронних органів не оминула місто Кривий Ріг, який є новим місцем дислокації Донецького юридичного інституту МВС України. А з огляду на те, що юридична адреса нашого вишу та Центру підготовки поліцейських для патрульної поліції м. Кривого Рогу збігаються, Донецький юридичний інститут МВС України не міг залишатися осторонь цієї важливої для всієї держави реформи.

У лютому 2016 року було розпочато підготовку Нової патрульної поліції м. Кривого Рогу. Серед фахівців, що успішно склали іспити для роботи як тренери для майбутніх поліцейських, гідно зарекомендувала себе доцент кафедри кримінально-правових дисциплін та судових експертиз кандидат юридичних наук доцент, судовий експерт Комісарова Наталя Олександрівна, яка обрала специфічну дисципліну під назвою «Виявлення підроблених документів». Використовуючи досвід попередньої роботи, вона на високому професійному рівні доступно та цікаво викладає складні питання основ криміналістичного документознавства. До підготовки працівників Нової поліції було також залучено інших працівників інституту – доцента кафедри спеціальних дисциплін та адміністративної діяльності Пекарського Сергія Петровича, старшого наукового співробітника НДЛ з ПДП ОВС Червінчука Андрія Васильовича, начальника медико-санітарної частини – лікаря Садовничого Олександра Васильовича.

На сьогодні науковці інституту проводять активну роботу щодо підготовки навчальної літератури, виконання науково-дослідних робіт, розроблення науково-практичних рекомендацій, рецензування, надання пропозицій стосовно проектів нормативно-правових актів тощо. Так, у рамках навчально-методичної допомоги працівникам патрульної поліції підготовлено низку таких видань: «Компетенція патрульної поліції щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху», «Довідник патрульного поліцейського з оформлення адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та

громадського порядку», «Порядок притягнення особи, яка керує транспортним засобом, до адміністративної відповідальності за порушення у сфері безпеки дорожнього руху», «Пам'ятка патрульному поліцейському «Терміни провадження по справах про адміністративні правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху», «Порядок оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху, що спричинили створення аварійної обстановки», «Огляд водія транспортного засобу або особи, яка ним керує, на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують його увагу та швидкість реакції», а також програмно-методичний комплекс (мобільний додаток) Patrol Police Handbook під операційну систему Android, розроблений на основі методичного видання «Довідник патрульного поліцейського з оформлення адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху та громадського порядку», який містить нормативні основи притягнення осіб до адміністративної відповідальності патрульними поліцейськими під час здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Вищезанечені напрацювання науковців інституту є запорукою тісної та ефективної співпраці з практиками. Показово, що до підготовки та рецензування цих видань долучилися працівники Нової патрульної поліції, зокрема начальник Управління патрульної поліції в містах Ужгороді та Мукачеві Ю.І. Марценишин (випускник ДЮІ 2007 року, донедавна працівник нашого інституту); заступник начальника Управління патрульної поліції в м. Києві Д.А. Євдокимов; начальник сектора безпеки дорожнього руху Управління патрульної поліції в м. Дніпропетровську О.В. Сергієнко.

Важливим напрямом наукової роботи Донецького юридичного інституту є організація та проведення наукових конференцій. Ще в Донецьку з 2006 року було започатковано проведення Міжнародної науково-практичної конференції «Безпека дорожнього руху: правові та організаційні аспекти», яка стала доброю традицією

та, незважаючи на важкі умови, відбулася в 2014 році на базі Національного транспортно-університету, і щорічно продовжує свою роботу.

У нових умовах продовжуються спортивні традиції ДЮІ. Відділ організації служби систематично влаштовує футбольні турніри, змагання з гри в настільний теніс тощо. А команда гирьовиків традиційно посідає призові місця під час змагань різного рівня. Так, нещодавно, у квітні 2016 року на кубку України з гирьового спорту наші спортсмени здобули 6 нагород. В інституті продовжують працювати переможці та призери чемпіонатів світу, Європи та України Станіслав Клименко, Артур Сасік, Леонід Гаража, Євген Душкевич. Наші колеги не лише здобувають перемоги, а й популяризують гирьовий спорт серед мешканців Кривого Рогу.

Працівники ДЮІ та студенти мають не лише трудові будні, а живуть багатогранно насиченим життям. Разом зі своїми сім'ями вони не забувають і про змістовне культурне дозвілля: відвідують Криворізькі теа-

три, музеї, виставки. Пізнаючи місто, його традиції, долучаються до громади Кривого Рогу, яка в ці складні часи гостинно прийняла наш виш-переселенець.

Ми згадали лише окремі здобутки рідного закладу після передислокації, проте попереду ще багато наполегливої праці для відновлення успішного та стабільного функціонування вишу.

Колектив ДЮІ МВС України на чолі з ректором Бесчастним Віктором Миколайовичем висловлює щире подяку за підтримку і порозуміння Міністерству внутрішніх справ, керівництву Криворізької міської ради та сподівається на подальші дружні партнерські відносини. На сьогодні вже докладено багато зусиль для повноцінного життя вишу-переселенця, проте залишається ще багато невирішених проблем. Тому, будучи вдячними всім за підтримку, і сьогодні звертаємось до друзів, партнерів, колег, організаторів фондів, засновників грантів та всіх небайдужих з побажанням щодо надання допомоги нашому закладу.